

ការគិតគូរឡើងវិញទៅលើការវិនិយោគក្នុងផ្នែកធនធានធម្មជាតិ៖ តួនាទីលេចធ្លោរបស់មិននៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គ

ប្រទេសចិនបាននិងកំពុង ធ្វើឱ្យខ្លួនឯងក្លាយទៅជាមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ចនៅជុំវិញពិភពលោក។ ការលូតលាស់សេដ្ឋកិច្ចរបស់ចិន និងតម្រូវការសំខាន់ៗចាំបាច់នានាសំរាប់ការផ្គត់ផ្គង់ដែលចេះតែកើនឡើង និងគួរឱ្យទុកចិត្តបាននៃធនធានធម្មជាតិ ដែលធ្វើអោយប្រទេសចិនមានការរីកលូតលាស់យ៉ាងរហ័សក្នុងវិស័យវិនិយោគក្រៅប្រទេសដោយផ្ទាល់ និងលាតសន្ធឹងរហូតដល់ប្រទេសអាហ្វ្រិកនិងអាមេរិកឡាទីន។ ការរីកចម្រើនផ្នែកទំនាក់ទំនងជាមួយបណ្តាប្រទេសដែលកំពុងផ្តល់ធនធានធម្មជាតិ គឺជាការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និងសកលលោកទាំងមូល ដែលជាការបង្កើននូវអន្តរបណ្តាញទៅបណ្តាផ្នែកផ្សេងៗជាច្រើនទៀតនៃពិភពលោក ផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងខ្សែសង្វាក់ផលិតកម្មមួយដ៏សំបូរ។ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចសកលនេះបានភ្ជាប់បណ្តាប្រទេសដែលស្ថិតនៅក្នុងអង្គការដើម្បីសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចនិងការអភិវឌ្ឍន៍ (ប្រទេស OECD) ដែលមានអ្នកប្រើប្រាស់ច្រើនជាងគេនៅលើពិភពលោក ហើយជាប្រទេសដែលមានចំណូលទាបតែបានផ្តល់ធនធានធម្មជាតិភាគច្រើនសំរាប់ផលិតទំនិញ។ ការភ្ជាប់បណ្តាញនេះបានធ្វើឡើងដោយ ប្រទេសកម្ពុជានាពេលដែលប្រកាសធនធានធម្មជាតិអោយទៅជាទំនិញកម្ពុជានាពេលមានតម្លៃថោកសំរាប់ការនាំចេញ និងលក់នៅលើទីផ្សារ OECD។ កាលពីជាងមួយទសវត្សរ៍មកហើយនេះ ប្រទេសចិនបានលេចឡើងក្នុងចំណោមក្រុមប្រទេសផលិតកម្ម និងកម្ពុជានាពេលធំៗជាច្រើននៅក្នុងប្រព័ន្ធសកល។

នៅក្នុងកំឡុងពេលប្រាំមួយខែ ដើមឆ្នាំ២០០៥ សហគ្រាសចិនបានវិនិយោគនៅប្រទេសមានទឹកប្រាក់សរុប ចំនួន ៤,១ កោតដុល្លារ ស្មើនឹងកំនើនប្រមាណជិត ២៥០% បើប្រៀបធៀបនឹងបណ្តាញកន្លងមក។ នៅឆ្នាំ២០០៥ ការវិនិយោគសហគ្រាសមិនមែនហិរញ្ញវត្ថុខាងក្រៅប្រទេសរបស់ចិនកើនឡើង២០% បើប្រៀបធៀបនឹង ឆ្នាំ ២០០៤ ដែលមានទឹកប្រាក់កើនដល់ ១២,៣ កោតដុល្លារ។ នៅបីត្រីមាសដំបូងក្នុងឆ្នាំ ២០០៦ ថវិកាវិនិយោគក្រៅប្រទេស សរុបទាំងអស់ស្មើនឹង ១៤,១ កោតដុល្លារ ដែលមានកំណើនរហូតដល់ទៅ ៨០% ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ហើយបើតាមការប៉ាន់ប្រមាណទឹកប្រាក់វិនិយោគក្រៅប្រទេសសរុបនៅចុងឆ្នាំ ២០០៦ ស្មើនឹង ១៦ កោតដុល្លារ។ ដោយធនធាន ធម្មជាតិក្នុងស្រុកមានកំរិត និងការពង្រីកវិស័យឧស្សាហកម្មដ៏រហ័សរបស់ប្រទេសចិននោះ ធ្វើអោយចិនដាក់ភាគហ៊ុន យ៉ាងច្រើនទៅក្រៅប្រទេសលើវិស័យរ៉ែ និងថាមពលទាំងនេះ ដែលជាកត្តាគន្លឹះដ៏សំខាន់បំផុតក្នុងប្រវត្តិវិនិយោគ ដោយផ្ទាល់នៅក្រៅប្រទេសរបស់ចិន។ ភ្នាក់ងារធានារ៉ាប់រង និងការនាំចេញឥណទានរបស់ប្រទេសចិន ជាពិសេសគឺធនាគារអាហារណូ នីហារណូ និង ស៊ីណូស៊ុរ (ឬធនាគារអិចស៊ីម- Exim Bank and Sinosure) បាននិងកំពុងដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការលើកកម្ពស់ការពង្រីកពាណិជ្ជកម្មដ៏រហ័សរបស់ចិន និងការគិតគូរឡើងវិញអំពី លំហូរវិនិយោគក្រៅប្រទេសរបស់ចិន។ នៅក្នុង ឆ្នាំ២០០៥ ធនាគារអិចស៊ីម បានអនុម័តប្រាក់កម្ចីចំនួន ១៥៨,៦ កោត RMB.... (ប្រមាណ ២០ កោតដុល្លារ)។ ស្ថាប័ននេះទើបបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ប៉ុណ្ណោះ តែបានវិវត្តទៅជាស្ថាប័នឥណទាននីហារណូធំបំផុតក្នុងចំណោមស្ថាប័នឥណទានធំៗនៅក្នុងពិភពលោក។

ដោយសារ តែតម្រូវការនូវធនធានធម្មជាតិកើនឡើងដ៏រហ័សរបស់

ប្រទេសចិននេះហើយ ទើបធ្វើអោយតម្លៃទំនិញប្រើប្រាស់នៅជុំវិញពិភពលោកឡើងខ្ពស់។ ការវិនិយោគមួយដែលធ្លាប់ហាមឃាត់ តែឥឡូវក្លាយជាសេដ្ឋកិច្ចមួយមានវិញ្ញាណ។ នៅឆ្នាំ ២០០២ ប្រទេសចិនបានក្លាយជាអ្នកប្រើប្រាស់ស្ថាន់ច្រើនជាងគេលើពិភពលោក ហើយបច្ចុប្បន្ននេះ ចិនក្លាយជាប្រទេសមួយដែលមានអ្នកប្រើប្រាស់អាជ្ញាប័ណ្ណសំបុត្រ និងនីកែល។ នៅឆ្នាំ ២០០២ នេះដែរ ប្រទេសចិនក៏បានក្លាយជាអ្នកប្រើប្រាស់កៅស៊ូធម្មជាតិធំជាងគេបំផុតនៅក្នុងពិភពលោកដែលឆ្លងកាត់អាមេរិក ៣,៤៥ លានតោន ឬស្មើនឹង ១៨,២% នៃទំនិញប្រើប្រាស់ពិភពលោក។ តាមការប៉ាន់ប្រមាណតម្រូវការកៅស៊ូធម្មជាតិរបស់ចិន មានប្រមាណ ១១,៥ លានតោនក្នុងមួយឆ្នាំ នៅឆ្នាំ ២០២០ ស្មើនឹង ៣០% នៃផលិតផលពិភពលោកសរុប។ ការលូតលាស់នេះគឺភ្ជាប់ដោយផ្ទាល់ទៅនឹងកំណើននៃតម្រូវការផ្នែកទេសចរណ៍ បើតាមការប៉ាន់ប្រមាណ មានរហូតដល់ទៅ ២០០លាន ទេសចរណ៍នៅឆ្នាំ ២០២០ នេះជាកំណើនដ៏មិនធម្មតា ពីចំនួន ១០ លាន ទេសចរណ៍បើធៀបនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៥។

យុទ្ធសាស្ត្រ “ឆ្ពោះទៅក្រៅ” របស់ប្រទេសចិនដើម្បីបំពេញនូវកំណើនតម្រូវការធនធានកៅស៊ូធម្មជាតិរបស់ខ្លួន

ទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសចិនជាមួយពិភពលោក គឺកំពុងស្ថិតនៅក្រោមបំណាស់ប្តូរដ៏រហ័សមួយ។ ផែនការប្រាំឆ្នាំលើកទីដប់សំរាប់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ និង ការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម (២០០១-២០០៥) បានកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់ប្រទេសចិនដៅប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិនៅក្រៅប្រទេសអោយបានខ្លាំងក្លា បង្កើតមូលដ្ឋានផ្គត់ផ្គង់នៅក្រៅប្រទេសទៅលើផ្នែកសំខាន់ៗទាំងនោះ គឺ ប្រេង និងឧស្ម័ន និងយថាប្រភេទប្រេងនាំចូល រៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រប្រេងបំរុង និងការរក្សាសន្តិសុខថាមពលជាតិ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០៤ យុទ្ធសាស្ត្រ “ការឆ្ពោះទៅកាន់សកលលោក” ឬ “ឆ្ពោះទៅក្រៅ” បំណងសំខាន់គឺដើម្បីបំពេញតម្រូវការនូវធនធានធម្មជាតិដែលកំពុងកើនឡើង ទាំងនៅក្នុងតំបន់ ក៏ដូចជានៅទូទាំងសកលលោក និងការលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគក្រៅប្រទេសដោយការឧបត្ថម្ភធនសំរាប់ការវិនិយោគ ហើយក្រុមហ៊ុនចិនទទួលបានធនធានធម្មជាតិនៅក្រៅប្រទេស។ យុទ្ធសាស្ត្រ និងការផ្ដួចផ្ដើមទាក់ទងនឹងយុទ្ធសាស្ត្រ ដោយគិតទាំងការផ្សព្វផ្សាយគោលការណ៍ណែនាំស្តីពីការវិនិយោគដោយផ្ទាល់ពីប្រទេសក្រៅនិងវិស័យនានា ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងបរិយាកាស និងឱកាសវិនិយោគពីប្រទេសក្រៅ ការធ្វើប្រតិភូកម្មអំណាចពីរដ្ឋាភិបាលកណ្តាលដល់ខេត្ត និងក្រុងសំខាន់ៗជាក់លាក់មួយចំនួន និងការសម្រួលការត្រួតពិនិត្យការវិនិយោគក្រៅប្រទេស។

រដ្ឋាភិបាលចិនបានបង្ហាញអោយឃើញនូវកិច្ចប្រឹងប្រែងដ៏ខ្លាំងក្លារបស់ខ្លួន ក្នុងការរៀបចំគោលនយោបាយ និងគោលការណ៍ណែនាំដើម្បីគ្រប់គ្រងជំនួយ និងការវិនិយោគផ្ទាល់នៅក្រៅប្រទេស។ ក្នុងខណៈពេលដែលកំពុងចាប់ផ្ដើមដំណើរការតាក់តែង វាជាឱកាសដ៏មានសក្តានុពលដើម្បីលើកឡើង និងកាត់បន្ថយជម្លោះដ៏ខ្លាំងក្លាលើវិស័យវិនិយោគទៅលើតំរោងនានាដែលរសើបមានដូចជា ទំនប់វារីអគ្គិសនី រ៉ែដែក និងចំការដំណាំទ្រូងទ្រាយធំៗ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយនៅមានការប្រឈមជាច្រើនដូចដែលបានឃើញនៅក្នុង

គោលការណ៍ណែនាំ ស្តីពីការវិនិយោគក្រៅប្រទេសរបស់ចិន ក្នុងកិច្ចប្រតិបត្តិការបែបប្រពៃណីដែលបានចែងថាក្រុមហ៊ុនចិនត្រូវប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ របស់ប្រទេសដែលក្រុមហ៊ុននោះប្រតិបត្តិការ។ ដូចជាក្នុងករណីតំបន់ទន្លេមេគង្គច្បាប់ទាំងនេះត្រូវបានទទួលស្គាល់ យ៉ាងទូលំទូលាយថាមិនបានអនុវត្តអោយបានម៉ឺងម៉ាត់ឡើយ។ មានក្រុមហ៊ុនចិនប្រតិបត្តិការបែបប្រពៃណីល្មើស ក្រុមហ៊ុនក្នុងស្រុកដែរនៅពេលដែលគេនិយាយអំពីបទបញ្ញត្តិស្តីអំពីព្រៃឈើ និងបរិស្ថានភាពធូលីនេះនឹងមិនធ្វើអោយប្រសើរឡើងក្នុងការប្រតិបត្តិពាណិជ្ជកម្មជាក់ស្តែងនោះឡើយ។ ការសន្យាប្រកបដោយអនុភាពជាក់ស្តែង បានចែងចេញជាគោលការណ៍ណែនាំ ដែលក្រុមហ៊ុនចិនជាច្រើនមិនត្រឹមតែរំលោភបំពានច្បាប់ក្នុងប្រទេសម្ចាស់ស្រុកប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងរំលោភបំពានលើច្បាប់នៃប្រទេសចិនរបស់ខ្លួនឯងថែមទៀត។

យុទ្ធសាស្ត្ររបស់ប្រទេសចិនក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គ

ទំនាក់ទំនងរបស់ចិនជាមួយប្រទេសបីនៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គ មានកម្ពុជា សាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតប្រជា ធិបតេយ្យឡាវ និងវៀតណាម គឺប្រកបដោយថាមពល និងស្មុគស្មាញ។ តែផ្ទុយទៅវិញទំនាក់ទំនងនេះមិនសូវល្អឡើយតាំងពីយូរមកហើយ។ បញ្ហាព្រំដែន និងបញ្ហាសមុទ្របានដោះស្រាយប្រកបដោយសន្តិវិធី និងបិទបាំងជិត ដោយសារផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច។ ភាពជិតស្និទ្ធជាប្រទេសបងប្អូនទាំងនេះ បានធ្វើអោយងាយស្រួលដល់លំហូរ ពាណិជ្ជកម្ម ក៏ដូចជាការធ្វើអោយប្រសើរឡើងដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលបន្តភ្ជាប់គ្នាយ៉ាងសំខាន់ពីទីក្រុងនានានៅ ក្នុងតំបន់ និងបើកច្រកព្រំដែនពាណិជ្ជកម្មតាមច្រកទ្វារអន្តរជាតិជាច្រើនទៀត។

ការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចដ៏ធំធេងតាមការសន្យាសំរាប់អនាគតតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្ម សេរីអាស៊ាន-ចិន (ASEAN-China Free Trade Agreement [ACFTA]) ដែលនឹងបង្ហាញអោយឃើញនូវការរីកលូតលាស់ផ្នែកសេរីភាពពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគរវាងដៃគូពាណិជ្ជកម្មពីរនៅក្នុងបណ្តាញខាងមុខ។ តាមរយៈ កម្មវិធីប្រមូលផលដំបូងរបស់ ដៃគូទី (ACFTA's Early Harvest Programme) ការកាត់ពន្ធទៅលើផលិតផលកសិកម្មប្រមាណ ៦០០មុខ ត្រូវបានលុបចោលកាលពី ខែមករា ឆ្នាំ ២០០៦ កន្លងទៅ។ ការវិនិយោគធំៗ របស់ចិននៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គបានធ្វើអោយប្រសើរឡើងដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសំរាប់ ការដឹកជញ្ជូនទំនិញប្រើប្រាស់ដែលជាផ្នែកមួយតាមរយៈរបៀងសេដ្ឋកិច្ចមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ដែលរួមមានទាំងបណ្តាញផ្លូវគមនាគមន៍ភ្ជាប់គ្រប់ប្រទេសនៅក្នុងមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ដែលមាន វៀតណាម កម្ពុជា ឡាវ ថៃឡង់ដ៍ ភូមា និងខេត្តយូណាននៃសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតចិន។ ក្រៅពីនោះមានការភ្ជាប់បណ្តាញនានាដែលបានពង្រីកតាមបណ្តាញចរន្តអគ្គិសនី និងផែនការសំណង់ផ្លូវថ្នល់ក្នុង តំបន់ដែលភ្ជាប់ពីគុននិង រហូតដល់ប្រទេសសិង្ហបុរី ហើយផ្តល់ថវិកាផ្នែកមួយចំនួនតាមរយៈជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ និងវិនិយោគពីប្រទេសចិន។ ចំណុចទាំងអស់នេះហើយដែលធ្វើអោយប្រទេសចិនស្ថាបនាទំនាក់ទំនងទ្វេភាគី និង ពហុភាគីរឹងមាំតាមរយៈការវិនិយោគ ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម និងការផ្តល់ដល់ជំនួយប្រទេសជិតខាងនៅភាគខាងត្បូង និងការការពារខ្លួនឯងពីឥទ្ធិពល លោកខាងលិចដើម្បីការពារសន្តិសុខតំបន់ព្រំដែនរបស់ខ្លួនតាមរយៈទំនាក់ទំនងមិត្តភាពនេះ។

នៅក្នុងបណ្តាញថ្មីៗនេះ ប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ និង វៀតណាមត្រូវបានគេមើលឃើញនិម្មិតនូវការនាំចេញទំនាក់ទំនងការងារពីរស្ថិតក្នុងទិសដៅដូចគ្នា។ ទិសដៅទីមួយគឺការដកចេញនូវផ្នែកខ្លះពីស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ មានដូចជា ធនាគារពិភពលោក និងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីដោយសារការរារាំងដើម្បីវិនិយោគក្នុងវិស័យមេធំៗដូចជាបរិស្ថាន និង សង្គម។ ក្នុងប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗចុងក្រោយនេះដែរ ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិបានបង្កើតស្តង់ដារអន្តរជាតិ និងការអនុវត្តន៍ប្រសើរ

សំដៅវិនិយោគលើគំរោងធំៗជាច្រើនដែលប៉ះពាល់ដល់សង្គម និងបរិស្ថាន មានដូចជា៖ វារីអគ្គិសនី ការទាញ យករ៉ែ និង វិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្ម។ ស្តង់ដារទាំងនេះជារឿយៗត្រូវបានទិញទៅពីរដ្ឋាភិបាលម្ចាស់ផ្ទះថាវាមាន លក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងសុំព្យាបាល ហើយវាត្រូវប្រើរយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំមុននឹងគំរោងទទួលបានការអនុម័ត។ វាបានបន្ទូលនូវភាពចន្លោះប្រហោងសំរាប់វិនិយោគដែលត្រូវតែបំពេញដោយអ្នកគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុអាស៊ីធំៗ និងធ្វើអោយមានភាពងាយស្រួលដល់ “ហិរញ្ញករថ្មីៗ” ដូចជាក្រុមហ៊ុនចិន ដើម្បីទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ពីបរិយាកាសវិនិយោគដ៏អនុគ្រោះនេះ និងភាពសម្បូរបែបនៃធនធានធម្មជាតិរបស់ប្រទេសជិតខាងបំផុតរបស់ខ្លួន។

បច្ចុប្បន្ននេះ ធនាគារវិនិយោគ និងក្រុមហ៊ុនចិនគឺមិនបានចងកាតព្វកិច្ចទៅតាមស្តង់ដារស្រដៀងគ្នានេះទេ ឡើយទេក្នុងសកម្មភាពប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មនៅក្រៅប្រទេសរបស់ពួកគេទោះបីក្រុមហ៊ុនទាំងនេះមានច្បាប់ប្រទេសរបស់ខ្លួនតម្រូវអោយអនុវត្តតាមក៏ដោយ។ ប្រទេសចិនបានលើកយកកញ្ចប់វិនិយោគជាច្រើនប្រភេទផ្សេងៗ គ្នាដាក់លើតុ៖ ចំណុចមួយនោះគឺមិនមានគោលកំណត់សំរាប់ការអនុវត្តន៍អោយស្របតាមគោលការណ៍ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ឧត្តមគតិក៏តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងវិធាននានា ស្តីពីការការពារបរិស្ថាន ប៉ុន្តែបានបង្កើតនូវទំនាក់ទំនងសាច់ព្រាតិ និងមិត្តភាពជំនួសវិញ។ ប្រទេសនេះក៏ត្រូវបានគេមើលឃើញផងដែរថាជា “អំណាចស្រទន់” ខាងផ្នែក វប្បធម៌ និងទស្សនៈ ត្រង់នេះហើយដែលចិនបង្កើតមិត្តភាពនៅទូទាំងតំបន់ ដោយសារលក្ខណៈមិត្តភាពនេះហើយធ្វើអោយសកម្មភាពជំនួញរបស់ចិនឈានដល់ចំណុចកំពូល។ ឧទាហរណ៍ រដ្ឋាភិបាលចិនបានគាំទ្រដល់ការសាងសង់ អគារវប្បធម៌ និងអគាររដ្ឋ សំខាន់ជាច្រើនដូចជា សាលាវប្បធម៌ជាតិនៅប្រទេសឡាវ និងអគារថ្មីមួយសំរាប់ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នៅប្រទេសកម្ពុជា។

តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ តួនាទីរបស់ប្រទេសចិនត្រូវបានគេដឹងជាមុនថាមានការរំពឹងទុកផ្សេងៗគ្នាពី សំណាក់ប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ និងប្រទេសវៀតណាមដោយរំល្អៈសង្គមខុសៗគ្នា។ ចំពោះសំណួរអំពីជាតិពន្ធុគឺមានភាពសុំព្យាបាល និងជាប្រធានបទដ៏ស៊ើបជាមួយនឹងប្រជាជនរាប់លានលាក់ដែលបានកើតនិងរស់នៅក្នុងប្រទេសទាំងបីតាមដងទន្លេមេគង្គក្រោមបានទាមទារនិងបន្តរក្សាមរតកវប្បធម៌របស់ចិន។ តាមលក្ខណៈធម្មជាតិ ប្រទេសវៀតណាមបានរំលោភអនុស្សាវរីយ៍រួមរបស់ប្រទេសចិនជាអំណាចអាណានិគមប្រវត្តិសាស្ត្រ។ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាស្មាគមន៍ឥទ្ធិពល និងមូលធនរបស់ចិន ប៉ុន្តែមានការខ្វល់ខ្វាយនៅក្នុងប្រទេសអំពីគំរោងវិនិយោគទំនប់ទឹក និងគំរោងវិនិយោគ ដទៃជាច្រើនទៀតដែលផ្តល់ថវិកាដោយចិន។ ភាពខ្វែងពីគ្នារវាងសេចក្តីរំពឹងទុករបស់តំណាងរដ្ឋសភា និងប្រជាពលរដ្ឋ ប្រទាប់ក្រោមអំពីឥទ្ធិពលដ៏ច្រើនឡើងរបស់ចិនបង្ហាញអំពីការប្រឈមនានាដ៏គួរអោយពិចារណាសំរាប់មេដឹកនាំរបស់ ប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ និងវៀតណាម។ នៅកន្លែងណាដែលមានសង្គមស៊ីវិលកើតឡើង ប្រជាជនបានចាប់ផ្តើមបញ្ចេញសម្លេងប្រឆាំងផលប្រយោជន៍ការវិនិយោគរបស់ចិន ដូចជាករណីនៅ **កោះស្រ្តាតលី** ជាទីកន្លែងដែលសម្បូរទៅដោយប្រេងនៅក្នុងសមុទ្រចិនភាគខាងត្បូង។ នៅក្នុងប្រទេសឡាវកន្លែងដែលគ្មានស្ថាប័នសង្គមស៊ីវិលផ្លូវការវាគ្មានសម្រែកទ្រហូយប្រឆាំងទៅនឹងលំហូរអន្តោប្រវេសន៍ចិនដែលមកវិនិយោគនោះដែរកន្លងមក។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការខ្វល់ខ្វាយរបស់សាធារណៈជនទៅលើសំណើសាងសង់នាយណាចោន (ទីក្រុងចិន) ទីក្រុងផ្កាយរណបក្នុងទីក្រុងវ៉ាន់ម៉ន ត្រូវបានគេចុះលើទំព័រការសែត ព័ត៌មានតាមប្រព័ន្ធផ្កាយរណប និងប្រព័ន្ធអ៊ីមែលអេឡិចត្រូនិចជា ច្រើន។

តួនាទីជុលឡើងក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្ម និងហិរញ្ញវត្ថុរបស់ចិននៅកម្ពុជា ឡាវ និង វៀតណាម

នៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គ ប្រទេសចិនកំពុងកើនឡើងយ៉ាងលឿនលំហូរនូវដៃគូពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី និងអ្នកវិនិយោគសំខាន់ៗ ទន្ទឹមគ្នានៃកំណើន និង

ការវិនិយោគនេះ មិនក៏ជាអ្នកប្រកួតប្រជែងដ៏ខ្លាំងពូកែមួយដែលផុសឡើងសំរាប់ទីផ្សារសកល និងការវិនិយោគជាមួយបណ្តាប្រទេសជិតខាងក្នុងតំបន់អាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍។ ប្រទេសចិនបាន ផលិតផលិតផលស្ទើរតែពាក់កណ្តាលនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ហើយស្មើនឹងមួយភាគបីនៃផលិតផលនាំចេញសរុប ក្នុងតំបន់។ នៅខណៈពេលដែលចិន និង វៀតណាមប្រកួតប្រជែងសំរាប់ការវិនិយោគផ្ទាល់នៅប្រទេស និងទីផ្សារនៅ ជុំវិញពិភពលោក។ ប្រទេសចិនក៏ជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មឈានមុខមួយរបស់វៀតណាម។ លើសពីនោះទៀតប្រទេស ចិនគឺជាម្ចាស់ជំនួយមួយដ៏សំខាន់បំផុត និងជាអ្នកវិនិយោគបរទេសនៅប្រទេសឡាវ និងកម្ពុជា។

ជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវការ

រដ្ឋាភិបាលចិនបានផ្តល់ជំនួយបរទេសត្រូវអោយកត់សំគាល់សំរាប់កម្ពុជាឡាវ និងវៀតណាម ហើយជារឿយៗជាជំនួយដែលគ្មានភ្ជាប់លក្ខខណ្ឌ និងរំខនតែសមាហរណកម្មជាមួយនឹងការផ្លាស់ប្តូរនូវវប្បធម៌ និងការជួយគាំទ្រ។ នៅពេលយើងធ្វើការប្រៀបធៀបទៅនឹងម្ចាស់ជំនួយផ្សេងៗទៀត ឃើញថាជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវការរបស់ចិនជារឿយៗមិនមានទាក់ទិននឹងពាណិជ្ជកម្មផលកសិកម្ម វារីអគ្គិសនី និងវិស័យទាញយកឥន្ធនៈ ប៉ុន្តែជំនួយនេះភាគច្រើនមានការគាំទ្រ ផ្នែកដឹកជញ្ជូន ការប្រាស្រ័យទាក់ទង ផ្នែកសុខាភិបាល អប់រំ និងការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស និងសំណង់ (កីឡា វប្បធម៌ អគាររដ្ឋាភិបាល)។ ប្រទេសកម្ពុជាគឺជាប្រទេសតែមួយគត់ក្នុងចំណោមប្រទេសបី ដែលរដ្ឋាភិបាលចិនបានផ្តល់ជំនួយដែលគេកត់សំគាល់នោះគឺគំរោងអភិវឌ្ឍន៍វារីអគ្គិសនី។

រចនាសម្ព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មរបស់ប្រទេសចិនជាមួយប្រទេសជិតខាងរបស់ខ្លួន - ធនធាននាំចូល-ទំនិញផលិតនាំចេញ

រចនាសម្ព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មចិនជាមួយកម្ពុជា ឡាវ និងវៀតណាមដែលបច្ចុប្បន្ននេះគ្របដណ្តប់ដោយការនាំចូល នូវធនធានធម្មជាតិរបស់ប្រទេសចិន និងការនាំចេញទំនិញវាយនភ័ណ្ឌ។ ទំនិញនាំចេញច្រើនជាង ៩០% ភាគរយពី បណ្តាប្រទេសនៅមហាអន្តរតំបន់ទន្លេមេគង្គទាំងបីទៅកាន់ប្រទេសចិន រួមមានទំនិញកសិកម្មនិងវត្ថុធាតុដើម។ ចំណុចនេះ គឺជាផ្ទៃព័ទ្ធជាមួយរចនាសម្ព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មរវាងចិន និងប្រទេសអាស៊ីភាគអាគ្នេយ៍ដទៃទៀតដូចជាប្រទេស ម៉ាឡេស៊ី ហ្វីលីពីន និងថៃឡង់ដ៍ ដែលរចនាសម្ព័ន្ធមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញជាង ហើយការនាំចេញទៅកាន់ប្រទេសចិនមានធនធានសំខាន់ៗតិចតួច។

នៅខណៈពេលដែលមានទំនាក់ទំនងវិនិយោគ និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ៗ ជាមួយប្រទេសចិននិងប្រទេសទាំងបី បានលក់ទំនិញប្រើប្រាស់ច្រើនលើសលុបទៅអោយប្រទេសដ៏ធំជិតខាងភាគខាងជើងរបស់គេ។ ហើយអ្វីដែលប្រទេសទាំងបីនោះទិញមកវិញភាគច្រើនគឺបច្ចេកវិទ្យាចិន គ្រឿងយន្ត/ម៉ាស៊ីន និងទំនិញប្រើប្រាស់ដែលមានគុណភាពទាប ប៉ុន្តែទំនិញនោះមកដល់ពលរដ្ឋក្រីក្ររបស់កម្ពុជា ឡាវ និងវៀតណាម។

ពាណិជ្ជកម្មមិនផ្លូវការ (មិនស្របច្បាប់) ក្នុងវិស័យទំនិញបានរីករាលដាលនៅក្នុងប្រទេសតាមដងទន្លេមេគង្គទាំងបី។ ឧទាហរណ៍ មានមន្ត្រីរបស់រដ្ឋមួយចំនួននៅក្នុងប្រទេសវៀតណាមបានសន្និដ្ឋានថា ធុនថ្ម និងដំរីកៅស៊ូជាច្រើននាំចេញទៅប្រទេសចិនក្រៅផ្លូវការ គ្មានបង់ពន្ធ គ្មានរបាយការណ៍ពីចំនួនបរិមាណនាំចេញ និងមិនដឹងតម្លៃប៉ុន្មានទេ។ រីឯនៅភាគខាងជើងនៃប្រទេសឡាវ ត្រូវបានគេដឹងជាទូទៅថា មានក្រុមហ៊ុនចិនជាច្រើន បានធ្វើប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្ម ដូចជាស្តុរ ដំឡូងមី ពោត និងឈើហ៊ុប ដែលត្រូវបានគេនាំចេញឆ្លងកាត់ព្រំដែន។ មានការមិនល្អសង្ស័យជាទូទៅដោយគ្មានការបញ្ជាក់ជាផ្លូវការថា ភាគខ្លះនៃប្រទេសកម្ពុជាមានក្រុមហ៊ុនចិនកំពុង ចូលហ៊ុនរកស៊ីក្រៅផ្លូវការលើវិស័យឈើហ៊ុប មាស និងរែងរើដទៃជាច្រើនមុខទៀតសំរាប់ទីផ្សារប្រទេសចិន។ ភាពខុសគ្នាសំខាន់ៗក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងបីនៅក្នុងទំនាក់ទំនងជា

មួយចិន គឺសារៈសំខាន់នៃទំនាក់ទំនងវិនិយោគ និងជំនួយបរទេសដែលខុសពីទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្ម ផ្នែកកសិ-ពាណិជ្ជកម្ម វារីអគ្គិសនី និងវិស័យរ៉ែ។ ការវិនិយោគរបស់ចិននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងឡាវ ក្នុងវិស័យទាំងបីដ៏សំខាន់ដែលគួរត្រូវយកចិត្តទុកដាក់។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ចំពោះប្រទេសវៀតណាម ចិនគឺជាប្រទេសវិនិយោគធំជាងគេមួយស្ថិតនៅលំដាប់ទី១៥ ហើយរាល់ការវិនិយោគរបស់ចិនដែលសំខាន់តែមួយគត់នោះ គឺ វិស័យរ៉ែ។ ប្រទេសវៀតណាមខ្លួនឯង គឺជាប្រទេសឈានមុខគេនៅក្នុងតំបន់លើវិស័យវារីអគ្គិសនី និងរ៉ែ ដែលមានវិនិយោគផ្ទាល់នៅក្នុងប្រទេសឡាវ និងកម្ពុជា និង មានបទពិសោធន៍ទូលំទូលាយក្នុងការដាំដុះដំណាំកៅស៊ូ ហើយក៏មានដាក់វិនិយោគនៅក្នុងប្រទេសជិតខាងមួយចំនួនទៀត។ ចំពោះវៀតណាម ចិនគឺជាដៃគូ ពាណិជ្ជកម្មដ៏ធំជាងគេបំផុត ពិសេសគឺនៅក្នុងវិស័យទាំងបី ដែលបានសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

ការវិនិយោគរបស់ប្រទេសលើវិស័យ កសិ-ពាណិជ្ជកម្ម វារីអគ្គិសនី និងរ៉ែ

វិស័យធនធានធម្មជាតិនៃប្រទេសតាមដងទន្លេមេគង្គទាំងបីត្រូវបានចាត់ទុកថាមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការផុសឡើងរបស់ប្រទេសចិនក្នុងនាមជាអ្នកវិនិយោគសំខាន់ក្នុងវិស័យទាំងបី ក៏ដូចជាការប្រែប្រួល នៅលើទីផ្សារសំខាន់ៗនៅក្នុងតំបន់ដ៏ទំនាប និងសង្គមជាតិទាំងនោះ។ សហគ្រាសរដ្ឋានរបស់ចិនបាន និងកំពុង ក្លាយជាតួអង្គវិនិយោគធំៗសំខាន់ៗនិងកំពុងតែស្រូបយករាល់ធនធានធម្មជាតិតិចតួចក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ និងវៀតណាម។ ឧទាហរណ៍ ក្រុមហ៊ុនចិនឈ្មោះ ឆាយណា ណាន់ហ្វឺរ៉ូស ម៉ែតតុល អ៊ិនធើណេស្យូណាល ម៉ាញូនីង ខូអែលធីឌី (China Nonferrous Metals International Mining Co. Ltd. ហៅកាត់ថា CNMIC) កំពុងស្រូបយករ៉ែស្ពាន់ នៅវៀតណាម និងរ៉ែប៊ុកស៊ីតនៅប្រទេសឡាវ។ សារជីរកម្មអាលុយមីញ៉ូមសាលតូ (Chalco) របស់ប្រទេសចិនមានដៃគូជាមួយក្រុមហ៊ុនថៃ និងក្រុមហ៊ុនឡាវ បានធ្វើការសិក្សាវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ក្នុងការធ្វើរ៉ែប៊ុកស៊ីត នៅក្នុងតំបន់ដូចគ្នានឹងក្រុមហ៊ុន CNMIC នៅប្រទេសឡាវ និងវៀតណាម។ សារជីរកម្មស៊ីណូអ៊ីត្រូ (Shinohydro Corporation) ជាក្រុមហ៊ុនស្ថាបនាទំនប់វារីអគ្គិសនីដ៏ធំជាងគេបំផុតក្នុងប្រទេសចិន ដែលឥឡូវនេះកំពុងរៀបចំគំរោងវារីអគ្គិសនីមួយចំនួននៅក្នុងប្រទេសទាំងពីរគឺឡាវ និងកម្ពុជា។ ហើយក្រុមហ៊ុន ឆាយណា សៅធើន ផាររ៉េ ហ្វីស ខូអែលធីឌី (China Southern Power Grid Co. Ltd.) កំពុងតែយកចិត្តទុកដាក់ ឬកំពុងតែស្វែងរកឱកាសក្នុង ប្រទេសទាំងបី។ ក្រៅពីសក្តានុពលដ៏ខ្លាំងក្លារបស់ខ្លួន វារីអគ្គិសនីនៅតែជាធនធានរក្សាទុកមិនប្រើប្រាស់។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ចិនមានជាប់ទាក់ទងនឹងគំរោងវារីអគ្គិសនីចំនួនប្រមាណ ២១គំរោង នៅក្នុងប្រទេសឡាវ និងកម្ពុជា ក្នុងនាមជាអ្នកវិនិយោគ ឬ អ្នកអភិវឌ្ឍន៍។ គំរោងរបស់ប្រទេសចិនភាគច្រើនបានរៀបចំឡើង និងអនុវត្តដោយក្រុមហ៊ុន ចិននិងគាំទ្រដោយធនាគារ ចិនអ៊ីចស៊ី និង ស៊ីនឡូស្កា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការវិនិយោគធំៗរបស់ចិននៅក្រៅប្រទេស។ តួនាទីបច្ចុប្បន្នរបស់ចិននៅក្នុងវិស័យវារីអគ្គិសនីក្នុងប្រទេសវៀតណាមឃើញមានតិចតួច។ គំរោងនេះស្ទើរតែទាំងអស់ដំណើរការដោយសហគ្រាសវៀតណាម ដោយមិនមានភាគហ៊ុនពីបរទេសឡើយ ដែលកាលពីមុនសហគ្រាសនេះគ្រប់គ្រងដោយអគ្គិសនីវៀតណាម (រដ្ឋ)។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ចិនបានផ្គត់ផ្គង់ទូរឹនជាច្រើន និងសម្ភារៈផ្សេងៗជាច្រើនទៀត សំរាប់ផ្គត់ផ្គង់វារីអគ្គិសនីខ្នាតតូច និងមធ្យម ហើយប្រទេសវៀតណាមបច្ចុប្បន្ននេះបាននាំកម្លាំង ថាមពលអគ្គិសនី ២០០មេហ្គាវ៉ាត់ពីប្រទេសចិនភាគខាងត្បូង។ ហើយគេរំពឹងថាវានឹងកើនឡើងដប់ដងនៅឆ្នាំ២០១៥ ដែលស្មើនឹងថាមពលប្រហែល ២០០០មេហ្គាវ៉ាត់។

ការធ្វើនិស្សរណៈកម្មរ៉ែមានទ្រង់ទ្រាយតូចតែត្រូវការកម្លាំងពលកម្ម

ច្រើន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅក្នុងប្រទេសឡាវ នៅខ្ពង់រាប**បូឡាវិន** (Bolaven Plateau) និងនៅក្នុងតំបន់ខ្ពង់រាបកណ្តាលវៀតណាម (Central Highlands of Vietnam) មិនបានចាប់ផ្តើមធ្វើវិនិយោគនៅលើផ្ទៃដីធំដើម្បី រាវរកប្រៃសណីយ៍ក្នុងបំណងទាញយកអាណូយមីញ៉ូមដើម្បីបំពេញសេចក្តីត្រូវ ការផ្នែកសំណង់របស់ខ្លួនដែលកើនឡើង ផ្នែកដឹកជញ្ជូន និងឧស្សាហកម្មវេច ខ្ចប់។ ការវិនិយោគក្នុងវិស័យវ៉ែដទែផ្សេងទៀត និង/ឬ ការនាំចេញពីក្នុង ប្រទេសទាំងបីរួមមានវិមាស ស្មាន់ ដែក សង្ហឹម និងធុនថ្ម។ ដោយគេនៅ តែរំពឹងគិតថា មិននឹងនៅតែជាទីផ្សារមួយដ៏ធំសំរាប់វិធានជាតិ និងជាអ្នក វិនិយោគដ៏សំខាន់នៅក្នុងតំបន់។

រហូតដល់ពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ផលិតផលកសិកម្មនៅប្រទេសកម្ពុជា និង ឡាវ មួយភាគធំ សំរាប់ជាគ្រឿងឧបភោគក្នុងស្រុក ដោយខ្វះការកែច្នៃ និង ការអនុវត្តន៍បានតិចតួច។ ប៉ុន្តែពេលវេលានោះបានកន្លងផុតរួចទៅហើយ។ មិន បានផ្តល់ប្រភពមូលធនវិនិយោគចំបងៗ ក្នុងវិស័យកសិកម្មសំរាប់ប្រទេសទាំង ពីរ និងជាទីផ្សារដ៏សំខាន់សំរាប់ទំនិញក្នុងប្រទេសទាំងបី។ ទំនិញទាំងនោះមាន ដូចជា ដំឡូងមី ស្ករអំពៅ ពោត ដូងប្រេង ស្វាយចន្ទី និងដើមប្រេងខ្យល់ជា ប្រភពវិនិយោគដ៏សំខាន់ពីប្រទេសចិននៅក្នុងប្រទេសមួយក្នុងចំណោម ប្រទេសមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គទាំងបី។ ប្រទេសចិនមានតម្រូវការជាច្រើន កើតមានឡើង ដូចជាកៅស៊ូធម្មជាតិដែលជំរុញអោយប្រទេសជិតខាង នៅ ភាគខាងត្បូងប្រែក្លាយផ្ទៃដីធំធេងដើម្បីផលិតកៅស៊ូ។ ប្រទេសចិន គឺជា អ្នកវិនិយោគធំជាងគេក្នុងផលិតកម្មកៅស៊ូនៅប្រទេសឡាវ និងមានចំនួនតិច តួចនៅប្រទេសកម្ពុជា។ នៅខណៈពេលដែលការវិនិយោគរបស់ចិនក្នុងវិស័យ កៅស៊ូនៅវៀតណាមកាន់តែតិចតួច គឺធ្វើអោយប្រទេសចិនជាកន្លែងដែល មាន ទីផ្សារធំជាងគេសំរាប់ទទួលកៅស៊ូនាំចូល។

ដំណើរឆ្ពោះទៅរកការវិនិយោគរបស់ចិនដើម្បីរក្សានិរន្តរភាពសង្គម និងបរិស្ថាន

វត្តមាន និងតួនាទីកើនឡើងរបស់ចិននៅក្នុងប្រទេសតាមដងទន្លេមេគង្គ ទាំងបីបង្កើតនូវកាលានុវត្តភាពតាមរយៈការវិនិយោគផ្ទាល់ពីប្រទេស ពីពាណិជ្ជ កម្ម និងភាពជាដៃគូក្នុងតំបន់។ កាលានុវត្តភាពថ្មីៗទាំងនេះអាចដើរតួនាទី មួយដ៏សំខាន់ក្នុងការរកចំណូលពីបណ្តាប្រទេសក្រីក្របំផុតក្នុងអាស៊ីភាគអា គ្នេយ៍ និងការស្ថាបនាចំណងទាក់ទង ជិតស្និទ្ធនៅក្នុងតំបន់សំរាប់ប្រទេសដែល មិនបានដាក់វិនិយោគ។ ក៏ប៉ុន្តែដោយសារសេចក្តីត្រូវការដ៏ធំធេងសំរាប់កាលា នុវត្តភាពវិនិយោគនេះហើយ ដែលធ្វើអោយច្រកល្បឿនព្រំដែនដ៏ច្រើន សម្រប សម្រួលដល់ចលនាទំនិញក្រៅផ្លូវការ និងប្រជាជន និងដោយសារតែសមត្ថភាព និងធនធានមនុស្សនៅក្នុងមូលដ្ឋានមានកំរិតសំរាប់អនុវត្តនូវវិធាននានា ក្នុងប្រទេសទាំងបី វាបានស្វែងអោយឃើញនូវហានិភ័យដែលគួរអោយធ្វើការ ពិចារណាទៅលើក្តីសង្ឃឹមទាំងនោះលើគ្រប់កាលានុវត្តភាព។ ហានិភ័យសង្គម

និងបរិស្ថានទាំងនេះអាចបកស្រាយបានអំពីផលប៉ះពាល់ពិតប្រាកដទៅលើ ប្រព័ន្ធអេកូទីស្តេម (Riverine Ecosystems) ដឹកសិកម្ម និងសហគមន៍។ ប្រទេសចិនកំពុងតែចាប់ផ្តើមប្រឹងប្រែងដើម្បីធ្វើអោយប្រសើរឡើង នូវកិត្តានុបរដ្ឋរបស់ខ្លួនលើឆាកអន្តរជាតិ តាមរយៈការបង្ហាញអោយឃើញនូវ ឆន្ទៈរបស់ខ្លួនឆ្ពោះទៅរកការអនុវត្តន៍ដ៏ប្រសើរជាអន្តរជាតិ មានដូចជាគោល ការណ៍ស្មើភាពរបស់ធនាគារ (Equator Principle for Bank) យុទ្ធសាស្ត្រ ការចូលរួមជាសាធារណៈ និងគោលនយោបាយឥណទានបៃតង (Green Credit Policies) ក្នុងចំណោមប្រទេសដទៃផ្សេងៗទៀត។ ទោះជាយ៉ាងណា ក៏ដោយ មានក្រុមហ៊ុនចិនធំៗដែលគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ កំពុងប្រតិបត្តិការក្នុង វិស័យវ៉ែ និងវារីអគ្គិសនីដែលបន្តនូវ កង្វះខាតក្នុងការធ្វើកំនត់ត្រាសង្គម និង បរិស្ថាននៅក្រៅប្រទេសអោយបានត្រឹមត្រូវ។ ឥឡូវនេះប្រទេសចិនមានឱកាស ដើម្បីប្រែក្លាយអោយទៅជាអ្នកដឹកនាំគេក្នុងពិភពលោកផ្នែកវិនិយោគដោយ និរន្តរភាពលើផ្នែកសង្គម និងបរិស្ថាន ដោយការឃ្លាំមើលយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នដល់ ការវិនិយោគក្រៅប្រទេសរបស់ចិន ត្រូវពង្រឹងវិធាននានាផ្ទាល់របស់ខ្លួន និង ត្រូវអនុម័តលើគោលការណ៍ និងការអនុវត្តន៍ល្អរបស់សកលលោក។ ទោះជា យ៉ាងណាក៏ដោយ ការទទួលខុសត្រូវមិនអាចដាក់បន្ទុកលើតែម្នាក់ឯងឡើយ។ ចិនត្រូវការដៃគូជាមួយរដ្ឋាភិបាលនៅក្នុងប្រទេសដែលខ្លួនប្រតិបត្តិការ ដើម្បីជួយដល់អ្នកផ្តល់ធនធាន គឺការពង្រឹងវិធាននានារបស់ខ្លួនដែលមិនចាំ បាច់ការចំណាយ។

រក្សាសិទ្ធិ © ឆ្នាំ២០០៨ ដោយ Heinrich Böll Stiftung, WWF និងវិទ្យាស្ថានអន្តរជាតិរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិនិរន្តរ៍។ សេចក្តីសង្ខេប គោលនយោបាយ នេះគឺជាផ្នែកមួយនៃគំរោងស្រាវជ្រាវមានឈ្មោះថា ការយល់ស្វែងយល់ អំពីប្រទេសចិនថាជាតួអង្គ មួយនៅក្នុងតំបន់ទន្លេមេគង្គ អនុវត្តរួមគ្នា ដោយ Heinrich Böll Stiftung, WWF និងវិទ្យាស្ថានអន្តរជាតិរាប់ការ អភិវឌ្ឍន៍ជាតិនិរន្តរ៍។ គំរោងស្រាវជ្រាវមានបំណងដាក់បំភ្លឺអំពីតួនាទីសេដ្ឋកិច្ច របស់ចិននៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម ឡាវ និងកម្ពុជា សំរាប់ជាមូលដ្ឋានក្នុង ការចរចាស្ថាបនា រវាងអ្នកសំរេចចិត្ត និងភាគីពាក់ព័ន្ធដ៏ទៃទៀតនៅក្នុង ប្រទេសចិន និងបណ្តាប្រទេសទន្លេមេគង្គ។ ឯកសារនេះសង្ខេបនូវលទ្ធផលនៃ ការសិក្សាបែបពិនិត្យ សង្កេត វាយតម្លៃ អនុវត្តនៅដំណាក់ដំបូងរបស់គំរោង។ បញ្ជីឯកសារយោងចំពោះអត្ថបទសង្ខេបនេះមាននៅក្នុងការសិក្សា ពេញលេញមួយ ហើយមានចុះផ្សាយនៅតាមគេហទំព័រ៖

www.boell-southeastasia.org and
www.tradeknowledgenetwork.net.

